

מִנְשֵׁרֶתֶן שְׁלֹמֹה

עיונים ופנינים בפרשה מבית מדרשו ושיעוריו של
הגאון הניקבא רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

תמוז
101

פרשת כי תצא

עיקר הזהירות מפגעי הלשון היא לברוח מלשמוע כל דבר שאינו הגון, ובפרט דברי לשון הרע ומריבה

וַיִּתֵּד תְּהִיָּה לָךְ עַל אֲזָנֶיךָ (כג, ד). דרש זאת בר קפרא במסכת כתובות (דף ה ע"א בסופו) מלשון 'אזנך', שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון, יניח אצבעו באזניו. וביאר המהרש"א (שם), שמאחר שלפי פשט הכתוב היה צריך להיות כתוב 'זיונך' מלשון כלי זיון כמו שפירש"י, דרש זאת בר קפרא על שמיעות האסורות, וכמו שדרשו במסכת כתובות (בדף מו ע"א) ובספרי (כי תצא פסקא רנד) על הנאמר בסמוך (בפסוק י) 'וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבַר רָע', שמהיר הכתוב להישמר מכל דיבור רע. וביאר עוד, שמפני שבקל יכול האדם לבוא משמיעת דיבור הבטל לידי שמיעת דיבור האסור, לכן האזנים נכוות תחילה לשרא איברים (כמובא בהמשך הסוגיא שם). וכבר ביאר כן הכלי יקר (כג, ד), והוסיף עוד, שרצה בר קפרא לומר שהפסוק 'וַיִּתֵּד תְּהִיָּה לָךְ' מבאר כיצד ישמור עצמו מהמריבות הנעשות על ידי רכילות הלשון, כמ"ש (באיוב ה, כא) 'בְּשֹׁט לְשׁוֹן, תִּקְבָּא', שזהו כאשר יחביא ויסתיר את עצמו כמסתיר פנים ממנו ולעשות עצמו כלא שומע, ולהיות מן הנעלבים ולא מן העולבין, שומעין חרפתם ואינן משיבים, ובזה ישקיט הריב. וזהו שמסיים הכתוב 'וְשָׁבַת וְכִסִּית אֶת צַעֲתְךָ', היינו את חרפת קלונו הנמשלת לקיא צואה בלי ספק, כי השתיקה היא עיקר כלי זיינו של אדם, ובה ינצח.

כַּל שֹׂכֵר הַמְצוּוֹת הוּא כַּצְדָּקָה וּמִתְנַת חֵינִם מַהְבוּרָא, כִּי אֲנוּ מְחוּיָּבִים לֹא כֹל חֵיזוּתוֹ

בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שֹׂכְרוֹ (כד, טו). אמרו חכמים במסכת קידושין (לט ע"ב) ששכר מצוה בהאי' לעלמא ליכא, וביאר בספר עוללות אפרים (ח"ד עמוד ג, מאמר תקה) בשם חובות הלבבות (שער ג פ"ה) וספר העקדה (שער צד), שלגבי שכר הנצחי על קיום התורה והמצוות לא שייך 'בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שֹׂכְרוֹ', כי אין הקב"ה חייב לנו, אלא אנו חייבים לו על כל מה שזן ומחיה אותנו בכל רגע, וכמ"ש באיוב (מא, ג) 'מִי הִקְדִּימֵנִי וְאֶשְׁלֵם, תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא', וכל השכר אינו אלא כמתנת חיים.

כֹּאשֶׁר זֹכֵה הָאָדָם לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבַרַךְ מֵאַהֲבָה, מִקְבַּל אֶת גְּמוּלוֹ בְּעוֹלָם הַחַיִּים

והביא זאת הַבַּן אִישׁ חַי (דרושים, פ' כי תצא, עה"פ כי תינינה לאיש), וכתב עוד, שבעל תשובה המהפך העוונות לזכויות על ידי תשובתו מאהבה כמובא במסכת יומא (בדף פו ע"ב), יתן לו הקב"ה שכרו בעולם הזה כדי לקיים מצות 'בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שֹׂכְרוֹ', כי על זה לא שייך כביכול טענת 'מִי הִקְדִּימֵנִי', כי הכל בדי שמים' חוץ מיראת שמים (ברכות לג ע"ב), וא"כ תשובה מאהבה בתייחס לכח האדם עצמו, וזהו בנוסף למה שיתן לו הקב"ה גם שכר בעולם הבא, מפני ששכר המצוות הוא נצחי, ולא שייך כלל לקבלו בעולם הזה העובר וחולף.

עַל מְצוּוֹת הָאֲמוּנָה וְהַבְּטָחוֹן בְּה' זֹכֵה אָדָם לְקַבֵּל אֶת הַשֶּׁכֶר וְהַגְּמוּלָה בְּעוֹלָם הַחַיִּים

ובספר חובות התורה לרבי העשיל מקראקא (פ' יתרו, אות פד) ביאר לגבי מה שאין קבלת שכר המצוות בעוה"ז, שהוא מפני שאמרו במסכת בבא מציעא (בדף קי ע"ב), שאם שכר בעל הבית את הפועל על ידי שליח אינו עובר על 'בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שֹׂכְרוֹ', ומאחר שנתנה לנו התורה על ידי שליח לא שייך 'בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שֹׂכְרוֹ'. ולפי זה ביאר, שעל מצוות האמונה והבטחון בה' מקבל האדם את גמולו כבר בעולם הזה, כי מובא בגמרא (מכות כד ע"ב) ובהריות (ח"א) ובמדרש (בשמור"ר, לג, ז) שאת שתי הדברות הראשונות 'אֲכִיל' ו'לֹא יִהְיֶה לָךְ' שמענו מפי הגבורה ולא על ידי שליח, ולכן על זה מחויב כביכול ליתן השכר ביומו, וכתב שלכן אמרו במדרש⁶ שכל מה שישראל אוכלים בעוה"ז אינם אוכלים אלא בזכות האמונה.

רצון הבורא, שהוא א-להינו ואנחנו עמו וצאן ידיו, ואין בכל מצותנו רק טוב, ועוד שתהיה לנו צדקה לפני ה' א-להינו, ויתן לנו שכר טוב בעשיית כל המצות האלו. קרא גמול המצוות 'צדקה', כי העבד הקנוי לרבו שהוא חייב לעבוד אותו, אם יתן עוד שכר בעבודתו, צדקה יעשה עמו.

¹באור החיים (דברים ה, כט) כתב שמה שאמר רבי יעקב במסכת קידושין (לט ע"ב) ששכר מצוה בעולם הזה ליכא, אמר זאת גבי מי שרובו זכויות ממתבאר שם בסוגיא, ולכן נראה שיוזיה רבי יעקב במי שהוא צדיק גמור ושומר כל התורה שיזכה גם בעולם הזה.

²וכן מובא בשמו בספר חוות יאיר החדש לרבי אלעזר קאליר (ריש אור השלישי).
³כי הבעל הבית יכול לומר לו לא אני שכרתך, והשליח יכול לומר לו הרי לא עבדת אצלי. וכן נפסק ברמב"ם (בפי"א משכירות ה"ד) ובטוש"ע (ח"מ סי' שלט, סעיף ז).

⁴כענין זה הוא במדרש תנחומא (פ' בשלח ס' י), וזה לשונו: אתה מוצא בשכר אמנה שהאמין אתה אבינו בה' ירש העוה"ז והעוה"ב, שנא' (בראשית טו, ו) 'וְהִקְדַּמְנוּ בְּה' וְיִשְׁתַּבְּחָה לֹא צְדָקָה'.

כיצד היתה רות מואביה מזרע בלק

לֹא יָבֵא עִמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בְּקַהֲל ה' וגו', וְאֲשֶׁר שָׁכַר עֲלֶיךָ אֶת בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר וגו', וַיִּהְיֶה ה' אֶל-לֵהִיךָ לָךְ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה (כג, ד-ו). מובא במסכת יבמות (בדף עז ע"א) שכאשר רצה לברר שאול אם דוד בא מזרע פרץ והוא ראוי למלכות, טען לפניו דואג האדומי שדוד מעיקרו אסור לבוא בקהל, מפני שבא מרות המואביה, ודחו בבית המדרש את דברי דואג מפני שדרשו 'עמוני ולא עמונית' מואבי ולא מואבית.

ומובא במסכת סוטה (מז ע"א) ונזיר (כג ע"ב) וסנהדרין (קה ע"ב) והוריות (י ע"ב) שרות היתה מזרע בלק, וזו לשון הגמ': אמר רב יהודה אמר רב, לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, שבשכר מ"ב קרבנות שהקריב בלק הרשע זכה ויצאת ממנו רות, דאמר רבי יוסי ברבי חנינא, רות בת בנו של עגלון בן בנו של בלק מלך מואב.

ואף שמובא במדרש (במדב"ר כ, ז, כפי שפירש"י במדבר כב, ז) שבלק היה מתחילה מנסיכי מדין, ביארו במושב זקנים לבעלי התוספות (במדבר כב, ז) שאכן היה מואבי מעיקרו, כי עיקר מולדתו היה ממואב, והלך למדין ומינוהו נשיא עליהם, ואח"כ חזר ומולדתו למואב והמליכוהו עליהם לצורך שעה, כי לא היה ממשפחת המלוכה. ובאופן אחר ביארו שם, שלשון הגמרא 'בת בנו של עגלון בן בנו של בלק' לאו דוקא, אלא שבאה רות מבתו של בלק שנישאה למואב¹. וכביאור זה מובא גם בתוספות נזיר (כג ע"ב), ובפסקי תוספות (בסוטה פ"ח, נו).

והמהר"ט (בקידושין סז ע"א) ביאר, שמאחר שבאותה שעה שגזרה התורה על עמון ומואב שלא יבואו בקהל כבר נתמנה בלק למלך מואב, לכן חלה עליו הגזירה והוצרכו להתיי את רות. ובפרט שב' הטעמים שנקט הכתוב לאיסור עמון ומואב שייכים ביותר בבלק: א. "מפני שלא קדמו בלחם ובמים" - שהמלך בידו לסיפק יותר משאר העם. ב. ששכר את בלק בן בעור - שזה היה בלק ששכר את בלעם, ולכן חל עליו האיסור. וכבר מובא כל זה בדברי אביו המב"ט² בספרו צפנת פענח (פ' בלק, דרוש א).

ה' הפך את הקללה לברכה, ומבלק עצמו יצא דוד בתוקף מלכותו בזכות התורה שבע"פ

וביאר בפרשת דרכים (דרוש י) שזהו 'וַיִּהְיֶה ה' אֶל-לֵהִיךָ לָךְ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה', כי דרשו במסכת סנהדרין (בדף קה ע"ב) על פסוק זה, שכל קללות בלעם חלו לבסוף (כפי שמנתה שם הגמרא את כל קללותיו³), חוץ ממה שביקש שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, וזהו שנאמר 'וַיִּהְיֶה וגו' אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה' בלשון יחיד, ולא נאמר 'קללות' בלשון רבים. וסיים הפרשת דרכים, שעל זה הודה דוד לה' שהביאו למלכות וזיכהו להיות מיושבי בית המדרש.

ויתבארו הדברים ע"פ המובא בספר דברי אליהו (התלים קיט, קסא-קסב) בשם הגר"א, שזהו שאמר דוד "שָׁרִים רְדְּפוּנֵי חַנָּם, וּמִדְּבַרְךָ פָּחַד לְבִי, שֵׁשׁ אֲנֹכִי עַל אֲמַרְתְּךָ כְּמוֹצֵא שֶׁלֶל רַב", כי לשון 'דיבור' שייך לגבי תורה שבכתב, כי בתורה מצינו גם 'וידבר' וגם 'ויאמר', אבל לשון 'אמירה' שייך לגבי תורה שבעל פה, כי לא מצינו בה לשון דיבור, אלא לשון אמירה כגון 'אמר אביי', ועל זה אמר דוד 'שָׁרִים רְדְּפוּנֵי חַנָּם', שנתקנא דואג במלכותו ורצה לפסלו מלבוה בקהל. 'וּמִדְּבַרְךָ פָּחַד לְבִי', כי על פי תורה שבכתב היה לכאורה מקום לקנאתו, אבל "שֵׁשׁ אֲנֹכִי עַל אֲמַרְתְּךָ כְּמוֹצֵא שֶׁלֶל רַב", שעל ידי תורה שבעל פה הותרתי לבוא בקהל.

וזהו 'וַיִּהְיֶה וגו' אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה' - שנתקיימו לישראל הבתי כנסיות ובתי מדרשות, ובה נתהפכו לברכה אף שאר קללות בלעם - שעיקרם הוא שלא תהיה ח"ו תוקף מלכות ישראל, כי גלגל הקב"ה בתחבולתו שמבלק עצמו יצא דוד, וכאשר נתקיימה מלכותו על ידי בתי המדרש שהתירוהו לבוא בקהל - נתהפך הכל לברכה.

¹וזהו לפי המובא במסכת יבמות (דף עז ע"ב) וקידושין (בדף סז ע"א) שהאומות נתייחסים אחר הזכר. אמנם הכסף משנה בהלכות עבדים (פ"ט ה"ג) סבר שגירסת הרמב"ם (שם) והסמ"ג הוא באומות הלך אחר הנקבה.

²המהר"ט - רבי יוסף טראני, היה בנו של המב"ט - רבי משה טראני.
³זוהי לשון הגמ': אמר רבי יוחנן, ומברכות של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו, ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות - 'מה טובו האלה יעקב', לא תשרה שכינה עליהם - 'מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל', לא תהא מלכותו נמשכת - 'פְּנַחְלִים נָטִיעוּ, לא ייחא להם זיתים וכרמים - 'פְּגַנְתָּ עַלֵי נְהַר', לא ייחא ריחן נודף - 'פְּאֲהִלִּים נָטִיעוּ ה', לא יהיו להם מלכים בעלי קומה - 'פְּאֲרָזִים עַלֵי מִים', לא ייחא להם מלך בן מלך - 'זֵל מִים מְדַלִּי', לא תהא מלכותו שולטת באומות - 'זֶרְעוֹנוֹ בְּמִים רַבִּים', לא תהא עוה מלכותו - 'זֵרְעִים מֵאֲנַג מִלְכֵוּ', לא תהא אימת מלכותו - 'וְתִנְשְׂא מִלְכָתוּ', אמר רבי אבא בר כהנא, כולם חזרו לקללה, חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות, שנאמר 'וַיִּהְיֶה ה' אֶלֵהִיךָ לָךְ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה, כִּי אֶהְיֶה ה' אֵלֶיךָ', קללה' ולא 'קללות'.

⁴וכן כתב הרמב"ן (דברים ו, ט) עה"פ (שם, כה) 'וּצְדָקָה תְּהִיָּה לָנוּ, כִּי נִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמְצוּוֹת הַזֹּאת לִפְנֵי ה' אֶל-לֵהִינֵנוּ פְּאֲשֵׁר צַנְנֵנוּ, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: הִנֵּה אֲנַחְנוּ חַיִּיבִין לַעֲשׂוֹת

"הניצנים נראו בארץ" (שה"ש ב, יב)

משיעור יום ה' ניצנים וילך תש"ע

לבריות את ה', ומכח זה היה מגייר גרים כמובא בספרי (ואתחנן פסקא לב), ובמדרש (ב"ר לט, יד). ונקראו 'גרים' אע"פ שעדיין לא קבלו את התורה, ללמד שהיה משיבם לשרשם כבתחילה קודם החטא, וכגון שהוא כתינוק שנולד כמובא במסכת יבמות (כב ע"א ועוד).

ולכן תחילת דרך התשובה היא על ידי אמונת חכמים, שיאמין האדם לכל דברי חז"ל - שאין מידתו של הקב"ה כמידת בשר ודם, ואינו שומר טינה לאדם, וכאשר שב האדם בתשובה שלימה אין השי"ת זוכר את חטאיו כלל, כי נעשה לפניו כבריה חדשה כמובא במדרש (ויק"ר ג, ג). וזהו שכתוב (בישעיה א, יח) על התשובה "אם יהיו חטאיכם כשנים, כשלג ילבינו", כי על ידי התשובה משיב הקב"ה את הכל למוח האדם כבתחילה, שהוא סוד 'ליבונא דמוחא' (כמובא ברעיא מהימנא פנחס, דף רלה ע"ב). ולכן אין שייך ענין התשובה אלא מתוך האמונה ברחמי השי"ת, ובמידת חסדו וטובו - שכביכול מושיט את היד לאדם לסייעו ולקבלו בתשובה.

בחודש אלול כולו מאירים י"ג מידות הרחמים בכדי לפתוח לאדם את הדרך את התשובה

ולכן בחודש אלול שהוא זמן ההכנה לתשובה, ובו המדרגה שהולכים ישראל לחפש את הדרך לשוב אל השי"ת, מתגלים בכל חודש זה י"ג מידות הרחמים כמובא בדברי רבינו האר"י (בשער היחודים פ"י). וזהו שאמרו במסכת סנהדרין (בדף לח ע"ב) שבשעה שביקש הקב"ה לברוא את האדם קטרנו מלאכי השרת על בריאתו, מפני שראו את גודל חטאי הברואים שיכעיסו לפני הבורא, ואף אחר שראו את חטאי דור המבול ודור הפלגה אמר להם הקב"ה "ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול וגו'" (ישעיה מז, ד), היינו שהשיבם שהוא יסבול כביכול את החטא עד שיבוא אברהם שהמשיך את הזקנה והשיבה בעולם כמובא במסכת בבא מציעא (דף פז ע"א).

כי זקנה היא מידת הרחמים ומידת אריך אנפין, שהוא ענין גילוי י"ג מידות הרחמים. והמשמעות בזה, שאע"פ שברא הקב"ה את התשובה קודם בריאת העולם, טענו המלאכים שמאחר שהלך האדם בדרך חטא והוליד את האכזריות בליבו, אינו קשור באמונה ברחמי השי"ת, ולכן לא יוכל לשוב בתשובה התלויה באמונה ברחמי השי"ת, וכדור המבול ודור הפלגה. והשיבם הקב"ה שעתיד לעמוד אברהם אבינו שיגלה את הזקנה ומידת אריך אנפין בעולם, ויביא את הבריות להיות כ'גרים' שהם כבריה חדשה, כי הוא ימשיך בעולם את מדרגת האמונה ברחמי השי"ת שהיא כנגד חודש אלול, שהוא חודש שלם שמאירים י"ג מידות דרחמי בכלול מה שאין כן בשום חודש אחר בשנה. והטעם הוא כאמור, שבכדי שישבו האדם צריך הוא לאמונה ברחמי השי"ת שישבו להיות כבריה חדשה.

כשמוציא בפיו דיבור בענין רחמי השי"ת יוכל להמשיך את הרחמים לגילוי בד' אמותיו ותכלית ומטרת כל ענין האמונה ברחמי השי"ת היא שיוציא האדם בפיו את דברי האמונה ברחמי יתברך, וכפי שאנו רואים בכל דרך התפילה והתשובה שגילה דוד המלך בספר התהלים, שמגלה הוא בפיו את הרחמים של השי"ת, וכמו שאמר (בתהלים פט, ב) 'חסדי ה' עולם אשירה לדור דור אודיע אמונתך בפיו', וכן 'רחמיך רבים ה'' (שם קיט, קנז), 'שם עניי ה' כי טוב חסדך, כרוב רחמיך פנה אלי' (שם סט, טז), וכיוצא בזה פסוקים הרבה.

כי גילוי מידותיו של השי"ת הם כפי מה שמגלים הבריות. כי העולם הזה הוא חושך אפילה, ומתפשט בו ענין האכזריות והשקר ששרשם בחטא דור המבול ודור הפלגה, כי בזור המבול היה אכזריות גדול בין אדם לחבירו, ובדור הפלגה התפשט השקר בכל העולם והתרחק מהשי"ת. וכך הוא בדור זה, שמחוץ לד' אמות של התורה והתפילה, מתפשט האכזריות של דור המבול והשקר והאפיקורסות של דור הפלגה בכל מקום. ועל כן קטרנו מלאכי השלום ומלאכי האמת על האדם שלא יבָרָא כמובא בבראשית רבה (ה, ה), ולכן נעשה האדם רחוק מן האמונה ברחמי השי"ת ודרך התשובה, כי כל ענינו ודעתו נכללים בכל האכזריות והשקר המתפשט בעולם, ובדעת כזו לא שייך ענין התשובה וגילוי הרחמים.

ולכן בכדי שיגלה האדם בד' אמותיו ובדעתו את מידת הרחמים, צריך שיוציא בפיו את דרכו ומידת רחמנותו של השי"ת, וכפי שתקנו לומר בתחנונים והסליחות 'אל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות וכו', ותקנו להרבות באמירת י"ג מידות דרחמי, כי בזה שמוציאים את הדברים בפה מביאים את הרחמים להיות מגולים ולסלק את האכזריות והאפיקורסות. כי בדרך הטבע אין שייך לשוב אל השרוש ולהשיב את האדם להיות כבריה חדשה, אבל כשמגלים את הרחמים ב'דיבור' - מסלקים בזה את האפיקורסות הנמשכת מדור הפלגה שכל פנמם היה בדיבור, כמו שנאמר עליהם (בבראשית יא, ט) 'כי שם בלל ה' שפת כל הארץ', וכשמגלים את הרחמים בלב - ואדם סר מרע ומרחם על חברו, מסלקים בזה את האכזריות הנמשכת מדור המבול שהוא ראש פתנים אכזר', ובזה סולל האדם את הדרך שיוכל לשוב אל השי"ת.

כל רצונו של אברהם אבינו לבן היה כדי שיהיה מי שימשיך את מידת הרחמים בעולם והאמונה ברחמי השי"ת ומידת אריך אנפין היא כנגד האות יו"ד דשם הוי"ה,

התשובה היא שישבו במחשבה דיבור ומעשה למצבו קודם החטא

הנה משמעות ה'תשובה' היא להשיב את הדבר לשרשו והתחלתו, שהוא חידוש שאינו כדרך הטבע, כי בכחה להחזיר את המצב לקדמותו קודם החטא ונעשה כבריה חדשה ממש, וכמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ז ה"ד) שלא ידמה אדם בעל תשובה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני העוונות והחטאים שעשה, כי אין הדבר כן, אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם. כי זה כלל, שתשובה איננה מחילה מהקב"ה בלבד, אלא היא מביאה את האדם לחזור כביכול בזמן ולהאיר את המקום שהחשיך ולתקנו, ואין זה אלא על ידי שחזור האדם לשרשו ותחילתו.

כי לעולם אין דבר נתקן אלא בשרשו, וכמו שאמרו בזהוה פקודי (בדף רנד ע"ב) שכולא במחשבה אתבריו, שהיא שורש הכל, וזהו כתיקון מעשה בראשית, שכשם שבריאת העולם נעשתה במחשבה כמ"ש "בראשית ברא א-להים" שהוא במחשבה והחכמה, כמ"ש בתהלים (קיא, י) "ראשית חכמה", וכמובא בבראשית רבה (א, ג), כן גם תיקון העולם נעשה במחשבה.

ותשובה שלימה היא במחשבה דיבור ומעשה, כי בחטא נמשך לבוש טמא על המחשבה על הדעת והדיבור ועל הלב והאברים, והוא טומאת זוהמת הנחש ונמשכת על כל הבריות בחטאייהם. כי כשאדם חושב בדרך חטאים ורוצה נמהרה בזה - נמשכת טומאה על מוחו ומחשבתו, וכשמצדיק את דרך הרשעים, או שסובר בדעתו שיש מקום ואפשרות לחטוא - נמשכת טומאה על דעתו ודיבורו, כי 'דעת' בפומא גניז כמובא בזהוה משפטים (דף קכג ע"א), ובידיבור' מתגלית סברתו ודעתו של האדם. ואם ח"ו בא לידי חטא באבריו ונעשה מרכבה וכסא לטומאה - נמשכת זוהמת הנחש על ליבו ואבריו. וכאשר שב בתשובה, משיב את המחשבה לשרשה, וכן משיב את הדעת והדיבור לשרשם, ומשיב גם את הלב וכל האברים למצבם קודם החטא.

תחילת התשובה שיאמין ברחמי השי"ת להשיב את המצב כבתחילה

והתשובה במחשבה דיבור ומעשה הם כנגד אברהם יצחק ויעקב, כי קודם שבאו האבות לעולם היה העולם שמים, ולכן התרבתה דרך החטאים בעולם, וכמו שאמרו בזהוה וירא (בדף צז ע"ב) על הפסוק (בשה"ש ב, יב) "הניצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע", שעד שבא אברהם היו בני העולם חוטאים לפני הקב"ה, אלא שאשר בא אברהם נתקיים 'הניצנים נראו בארץ', שהתחיל העולם לפרוח ולהאיר בדרך התיקון והתשובה. והמשמעות בזה, שאין האדם יכול להוציא את כל הטוב הגנוז בו אלא על ידי התשובה, שעל ידה פורחים כל הדברים הטובים שהיו טמונים באדם ובאים לידי גילוי, ועל ידי זה נעשה 'עת הזמיר הגיע' שהוא תיקון כמילה חדשה כמובא שם בזהוה, ובזה מתגלה כל הטוב והשלמות שבאדם, והוא כבריה חדשה ממש ללא שום חסרון ומום, וכמ"ש (בשה"ש ט, ד), 'ומום אין בך'.

כי הנה קודם שהיה מתוקן אברהם במילה היה כבעל מום, ועל ידי המילה זכה לשלמות ונקרא 'תמים' כמובא בזהוה מקץ (בדף ר ע"ב). ומשמעות הענין הוא, שתחילה תיקן את המחשבה, שהיא האמונה ברחמי השי"ת ומידת טובו וחסדו להשיב את האדם לתחילת ברייתו, להיות לפניו כבריה חדשה בלא מום, ובזה זכה לשלמותו בפועל בתיקון ברית המילה.

כי תיקון המחשבה הוא כנגד אברהם כמובא בתיקון"ז (בתיקון סט, דף קב ע"ב), שזהו כנגד צד ימין ומידת החסד, כי המחשבה מתפשטת בלי גבול מקום וזמן, וכמידת החסד שהיא ללא גבול. ותחילה צריך לתקן המחשבה ולהאמין בטובו ורחמי השי"ת שהם ללא גבול וידו פשוטה לקבלו בתשובה. שזהו גילוי מידת החסד של השי"ת, וכמ"ש (בדברים ג, כד) "ואת ידך החזקה" ופירש"י זו ימין שהיא פשוטה לכל באי עולם וכובשת מידת הדין החזקה, ובזה משיב את המחשבה לשרשה בראשית בריאת העולם שהיתה מחשבתו ורצונו יתברך לגלות את מידת חסדו וטובו לבריות, שמחשבה זו היא שורש מה שידו יתברך פשוטה לקבל את תשובת האדם ולהחזירו למצבו שקודם החטא.

בחטא מתרחק מהקשר אל הרחמים לכן תחילה צריך שישבו לאמונה ברחמי השי"ת

וזה כלל, שכל הקושי של האדם לשוב בתשובה הוא מפני שכל דרך הגויים בחטאייהם הוא במידת האכזריות כמ"ש (בדברים לב, ג) "ראש פתנים אכזר", ובחטאו מסתלקת מידת הרחמים מלב האדם ותופסת את מקומה מידת האכזריות. וזהו שדרש רבי שמעון בזהוה פקודי (בדף רמה ע"א) את הפסוק 'ראש פתנים אכזר' על חטא אדם הראשון, כי סיבת מה שהתרחק אדה"ר מן התשובה ק"ל שנה היתה מה שלא היתה לו מן האמונה והקשר למידת הרחמים שיכול השי"ת להשיבו למצבו שקודם החטא, כי אחר שהלך בעצת הנחש אחר אותן התשוקות הטמאות הנקראות 'ראש פתנים', התרחק מהקשר למידת הרחמים, ולא אמין ברחמי השי"ת לקבלו בתשובה ולהשיבו לשרשו כבראשונה.

ומימיו ואילך הייתה האמונה ברחמי השי"ת נסתר מן הבריות והיו רחוקים מן התשובה, עד שבא אברהם אבינו והתחיל לתקן את העולם על ידי שעלה במידת האמונה, כמו שאמר רבי שמעון שם בזהוה. כי אברהם גילה בעולם את מידת טובו וחסדו של השי"ת שידו פשוטה לקבל את האדם, והיה מאהיב

שהוא ענין המחשבה, ולהוליד את אלו הרחמים שיהיו מגולים בפועל בעולם הוא על ידי הדיבור, שהוא כנגד אות ה"י שבשם הוי"ה. ולכן לא הוליד אברהם את יצחק אלא כשהגיע לגיל מאה, כי גיל מאה היא כנגד מדרגת אריך כמובא בזוהר חיי שרה (בדף קכג ע"א), שהוא גילוי רחמי השי"ת, והיא כנגד האות יו"ד ומדרגת המחשבה שהיא כנגד אברהם בתיקון ז' (בתיקון טו, וכדלעיל). ומפני שאין הבריות יכולים להשיג מגודל ועוצם רחמיו יתברך, לכן אמר התנא באבות (ה, כא) שמדרגה זו היא כאילו מת ועבר מן העולם, וכמובא בדברי רבנו האר"י (בשער הכוונות דרוש א' דשבועות), וכמו שביאר בספר נוצר חסד (על אבות שם). והולדת מדרגה זו והוצאתה אל הדיבור, הוא כנגד האות ה"י שהם ה' מוצאות הפה.

וכל מה שרצה אברהם וולד זרוע, אינו ח"ו כדרך העולם שרצונם בזה הוא בכדי שיהיה מי שיעלה את נשמתו בגן עדן או בכדי להורישו את ממנו וכבודו, אלא היה לה רצונו שיהיה מי שימשיך ויגלה את מידת רחמנותו יתברך וימשיך את הדרך שהתחיל לגלות בעולם. ועל כן אמר הקב"ה לאברהם (אברם אינו מוליד, אבל אברהם מוליד' כמובא במדרש תנחומא (שופטים יא), היינו שאמר לו השי"ת, שלא זו בלבד שיהיה מי שימשיך את דרכו בגילוי האמונה ברחמי השי"ת בענין המחשבה, אלא יבוא מי שיוכל לגלות את האמונה ברחמי השי"ת בדיבור, שהוא כנגד האות ה"י, שהיא מדרגה נעלית יותר. כי בכח הדיבור יוכל האדם לצאת מכל מקום ומדרגה נמוכה שירד לשם, ואף אם לא תהיה האמונה ברחמי השי"ת מגולה במוחו ובלבו, לאחר שידע מציאות הרחמים יוכל בכח הדיבור לגלותם במוחו ובלבו, ובכח הדיבור יוכל לעלות ולמחות את עצמו מכל תהום חושך ואפילה שיש לו בחייו.

תשובה שלימה במחשבה דיבור ומעשה היא כשמסיר מעליו כל עורלה וכיסוי

נמצא שכל חודש אלול הוא ענין המחשבה והדיבור, שזהו דרך התשובה, שתחילה יאמין האדם בגילוי י"ג מידות הרחמים, שהם רחמי השי"ת שידו פשוטה לקבלו בתשובה ולהשיבו לשרשו ומצבו שקודם החטא, שזהו תיקון המחשבה, וגילוי הרחמים אצל האדם הוא בכח הדיבור והזכרת מידות הרחמים, שבזה מתגלים הרחמים שבמחשבה אל הפועל.

והנה תשובה שלימה היא שמל האדם את כל הערלה המסתירה ומכסה ממנו והם טובים יתברך ואת נעימות התורה. כי יש ששומע אדם את דברי התורה ואת טובים ונאים באוזניו - אך אינו שב עמהם להשי"ת בכח דיבורו, ויש שמוציא את הדברים בפיו - אך אינו משיב על ידו גם את כל ליבו אל השי"ת, וגם כששב האדם במוחו וליבו אל השי"ת, צריך שישב את כל מה שאיבד ברשות החיצונים, ויבטל מאבריו את הירחוק מהתורה - עד שגם גופו ואבריו ירצו את התורה ודרך ה'.

ולזה צריך שימול כל הדי' ערלות שאמר רבי עקיבא בבראשית רבה (מו, ה), שהם ערלת האוזן כמ"ש (בירמיה ה, ט) "הנה ערלה אזהנם", וקרלת הפה כמ"ש (בשמות ו, ל) "הן אני ערל שפתים", וקרלת הלב כמ"ש (בירמיה ט, כה) "וכל בית ישראל ערלי לב", וקרלת המילה. וזהו על ידי ששומע' לדברי חכמים על רחמי השי"ת - שבזה מסיר את ערלת האוזן, ועל ידי שמגלה את מידות הרחמים בפיו' - שבזה מסיר את ערלת הפה, ועל ידי הוידוי ותשובה מעומקא דליבא' - שבזה מסיר את ערלת הלב, ועל ידי ששב במוחו וליבו אל השי"ת ונעשה שמחה בכל 'אבריו' - שבזה מסיר בזה את ערלת המילה, כי אז גם גופו ואבריו אינם הפצים ברע ואינם נמשכים אחריו.

ומה שמסיר את ערלת האוזן על ידי ששומע' ומאמין לדברי החכמים מגודל רחמי השי"ת החפץ בתשובת האדם, זהו כנגד אברהם שנאמר בו (בבראשית כו, ה) "עקב אשר שמע אברהם בקולי". והסרת ערלת הפה בכח גילוי מידות הרחמים בדיבור, זהו ענין יצחק אבינו שהיה בעל תפילה כמ"ש (בבראשית כד, טג) "ויצא יצחק לשוח בשדה", וכן "ויעתר יצחק לה" (שם כה, כא) - שהיה מהקרן הדין לרחמים כמובא במסכת סוכה (בדף י"ב ע"ב). ולכן תיקן תפילת מנחה שבו התעוררות הדין כמובא בזוהר בשלח (בדף סג ע"א), כי רק בעל תפילה גדול כיצחק היה יכול לעמוד בתוקף הדין בשעת המנחה ולמתק הדין ולגלות את הרחמים.

ויעקב הוא כנגד תיקון הלב' וכל האיברים, כי כל ענינו הוא גילוי הרחמים מהלב עד סוף כל דרגין, שהם העקב והרגליים. כי יעקב גופא והוא עוסק לתקן את מקומות הנמוכים, שהם כנגד ברית המילה והרגליים שהם מחוץ לגוף ולמטה כמובא בזוהר בראשית (בדף כא ע"ב), אלא שאין מתקנם כי אם על ידי יוסף ודוד, שהמילה נתקנת על ידי יוסף הצדיק, והרגליים, שהוא המקום שעל ידו נמשך האדם למקום זוהמת הנחש ושם איבד את הטוב הגנוז בו, נתקנים על ידי דוד, כמובא כל זה בזוהר שם.

וגילוי הדרך של 'אברהם' ויצחק, שהם המחשבה והדיבור, הוא בכל חודש אלול עד ראש השנה, והם כנגד אותיות י"ה, וגילוי הדרך של 'עקב' הוא ביום הכיפורים, שבו משיבים את הלב' אל השי"ת, שהוא כנגד האות וי"ו, ועד סוכות והושענא רבה ושימיני עברת נתקנים בשלמינו גם הברית' כנגד וי"ו זעירא ויוסף הצדיק, וגם הרגלי' כנגד דוד והאות ה"י אחרונה דשם הוי"ה.

המעשה והתכלית של כל דבר הוא לגלות את מלכות ה' ב"ה ובוה תלוי גילוי הרחמים
נמצא שדרך התשובה היא במחשבה דיבור ומעשה, שהמחשבה והדיבור נתקנים על ידי הדרך של אברהם ויצחק וכנגד אותיות י"ה, והמעשה, שהוא הגילוי של דרך התשובה בפועל בתוקף הלב המשפיע לכל האברים, נתקנים על ידי יעקב (ויוסף ודוד) שהוא כנגד אותיות ו"ה, וזהו ענין גילוי מידת הרחמים.

ואין נתגלית המעשה ודרך התשובה בפועל, שהוא על ידי יעקב, אלא מתוך מה שנכללת מידת יעקב במידתם של אברהם ויצחק, ואז נתגלים הרחמים. כי מאחר ש'סוף מעשה במחשבה תחילה' (ב"ר א, ג), שכל 'מחשבת' השי"ת בבריאית עולמו היתה בכדי להטיב לבנאים ב'מעשה' ובפועל כאשר תתגלה עליהם מלכותו ויתגלו עליהם מידות הרחמים, לכן אין תיקון המעשה יכול להתגלות אלא על ידי גילוי מלכות ה' ב"ה הנעוצה בראשית 'מחשבתו' הקדומה, כאשר מכין האדם בכל מעשיו 'להמליך' את השי"ת לבדו בכל העולם, שעל ידי זה יכול האדם לגלות את 'רחמיו' יתברך על כל הנבראים.

ולכן לעולם יהיה 'המעשה' והתכלית של כל דבר - לגלות את מלכות ה' ב"ה, ועל זה לבד נופל באמת שם 'מעשה', כי כל תכלית, הן מצד השי"ת לגלות את רחמיו על הנבראים, והן מצד הנבראים שיבואו לקרבה אליו יתברך, אינה אלא על ידי 'המעשה' - שהוא גילוי מלכותו יתברך, והוא תכלית הכל. ולכן ראש השנה קודם ליום כיפור, כי אין הרחמים יכולים להתגלות ביום כיפור אלא על ידי גילוי מלכות ה' ב"ה בראש השנה.

בדיבור הם ב' מדרגות כי אצל ישראל גם המעשה הוא בהדיבור והם ענין ר"ה ויה"כ

כמו כן צריך לדעת, שאע"פ שבמחשבה דיבור ומעשה, המעשה הוא באברים, הנה עיקר הכינוי לענין המעשה אצל ישראל הוא הדיבור, כי לעומת ענינו שאומנותו בידי, אין אומנות יעקב אלא בדיבור כמ"ש (בבראשית כז, כב) "הקול קול יעקב, והידים ידי עשוי", וכמו שאמרנו במדרש (במדבר כב, ד) שאין אומנותם של ישראל אלא בפיהם. ולכן בפנימיות, ההפרש בין דיבור למעשה הוא, שמדריגת הדיבור, הן בתורה הן בתפילה, הוא ענין גילוי מלכות ה' ב"ה, כי כל תכלית הדיבור הוא גילוי מלכות ה' ב"ה, והוא כנגד יצחק ומידת הדין, וכשאנו מכנים את הדיבור כ'מעשה', שהוא כנגד יעקב, זהו מפני שנכללים בו גם הדיבור' וגם המחשבה, שהיא גילוי מידת 'רחמיו' יתברך.

ועיקר המדרגה המתגלית בראש השנה היא הדיבור' שהוא כנגד יצחק, כי אין מגלים בפה אלא את מלכות ה' ב"ה, ואין מזכירים י"ג מידות כביום הכיפורים. אבל ביום הכיפורים מתגלה מדרגת הדיבור שהוא כ'מעשה' ממש, שהוא ענין גילוי מידת הרחמים, כי אז מגלים הן את מלכות ה' ב"ה כבראש השנה שזהו כנגד יצחק, והן את החסד שזהו כנגד אברהם, וזהו כנגד יעקב הכלול מאברהם ויצחק, שהוא ענין גילוי הרחמים.

זהו שאמרנו בתיקון ז' (בתיקון סט, דף ק ע"א) שאברהם הוא כנגד המחשבה ויצחק הוא כנגד המעשה, ויעקב כלול מאברהם ויצחק. כי אברהם הוא במידת החסד וענין 'מחשבת' השי"ת להיטיב, ויצחק הוא כנגד ה'מעשה' שהוא גילוי מלכות ה' ב"ה, שעיקר בנין המלכות וגילוייה הוא מהגבורות והדיבור של הנבראים לפני השי"ת, והוא ענין ראש השנה. ויעקב כלול גם מהדיבור' שמגלה את מלכות ה' ב"ה כבראש השנה, וגם גילוייה ה'חסדים' שבמחשבתו יתברך שידו פשוטה לקבל שבחים ואין רצונו אלא להיטיב לבנאים, וכשנכללים ב' מידות אלו נתגלים י"ג מידות הרחמים, והוא ענין יום כיפור.

פנימיות עבודת היום בראש השנה היא 'מחשבה' בטובו יתברך ורחמיו וביה"כ הוא בדיבור

וזהו שמובא בתיקון ז' (שם, בדף קז ע"ב) שראש השנה הוא כנגד אותיות י"ה, כי כאמור הם ענין המידות של אברהם ויצחק שהם המחשבה והדיבור, אלא שעיקר הגילוי שבראש השנה הוא בדיבור' להמלכת ה' ב"ה, שהוא ענין האות ה' שהיא ה' מוצאות הפה, ובה בניית המלכות, אך האות יו"ד וי"ג מכילן דרחמי אינם נגלים בפה אלא במחשבה' לבד. ולכן צריך להיות בראש השנה זך המחשבה, ולהתבונן ולחשוב רק מרחמי השי"ת, כי בראש השנה הרחמים הם ב'מחשבה', ולא כמו ביום כיפור שאז הם בגילוי בדיבור'. ולכן פנימיות עבודת היום בראש השנה היא 'מחשבה' בטובו יתברך ועוצם רחמיו, וחיצונית עבודת ראש השנה היא רצונו והדיבור' במלכות השי"ת. וביום הכיפורים הוא דיבור של גילוי הרחמים המתגלים במלכות ה', שהוא הענין של יום הכיפורים הבא אחר ראש השנה, שהוא שלימות המעשה, וכנגד יעקב אבינו שהוא כללות המחשבה והדיבור יחד.

רק בכח הדיבור יוכל האדם לצאת מכל מקום ולשוב אל השי"ת

ולעולם הדיבור הוא העיקר, והוא הנחשב אצל ישראל למדרגת המעשה, וזהו היא אומנותו שניתן לנו מאבותינו כמובא במדרש (במדבר שם), ודיבורי הקודש בכוחם להשיב את האדם אל השי"ת ואל גילוי הרחמים. ולכן גם אצל מידת יעקב, אף שלעולם מידתו נוטה כלפי חסד, אף על פי כן תחילתה על ידי דין, שהוא הדיבור, כי בדיבור מכניע האדם את כל החיצונים הסובבים אותו, וכן כל השגת הדעת ובוררה אין היא אלא בכח הדיבור. לכן כשרוצה האדם לעשות מעשה כדי להתקרב אל הקודש או כדי לצאת מרשת היצה"ר, צריך הוא להשתמש במעשה הדיבור.

וזהו שאמרנו במסכת שבת (בדף פט ע"ב) עה"פ (בישעיה סג, טז) "כי אתה אבינו, כי אברהם לא ידענו, וישראל לא יכירונו", ש'אתה אבינו' זה יצחק. כי העיקר הוא הדיבור, ובכל אופן שיהיה, אם יוציא דיבורי קודש מפי ולא יעזוב את הדיבור בתורה ותפילה - יוציא את כל גופו מאחיות הזוהמה. כי אע"פ שלעולם יהיו דיבוריו כלולים ממידת אברהם ויעקב, שהם גילוי החסד והרחמים, אף על פי כן שעיקר בנין המלכות והקרבה של האדם לשכינה מתחיל בכח הגבורה שבדיבור, שהוא כנגד יצחק, כי רק בכח הדיבור יוכל האדם לצאת מכל מקום ולשוב אל השי"ת, ולכן נאמר עליו 'כי אתה אבינו'. ובאמת אף שהדיבור קשה

לאדם, כוללים בו כל מיזות החסד והרחמים שמצד אברהם ויעקב, ולכן תיבות 'כי אתה' עולים בגימטריא 'אברהם ויעקב', לרמז לענין זה.

ראש השנה ויום כיפור הם כתיקון מעשה בראשית שהכל חוזר לשרשו

ועל ידי ראש השנה ויום הכיפורים חוזר האדם לשרשו כבתחילה, כי ימים אלו הם כתיקון מעשה בראשית. כי 'בראשית' הוא אותיות 'ראש בית' שהוא הקמת וגילוי מלכות ה' ב"ה בבית המקדש' העולה בגימטריא 'ראש השנה'. וביום הכיפורים נתקנים הלב והאברים והמעשה. ולכן ראש השנה ויום הכיפורים יחדיו הם ענין 'מעשה בראשית', שנתקן 'המעשה' ביום הכיפורים על ידי ראש השנה שהוא 'בראשית'.

וזהו שכתוב במלאכי (ג, כז) "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם", שהזכיר הכתוב ב' פג, כז) העולים בגימטריא (ע"ה ו' התיבות) כמנין 'אלול'. כי בתשובה צריך להשיב לב לבבות, את לב האדם ואת לב זרעו, ותחילה הוא משיב את 'דעתו' ומחשבתו, שהוא ענין ראש השנה, וכשזוכר בליבו כל חלקי נשמתו האחוזים וקשורים בו והוא צריך לתקנם ולהעלותם לשרשם שבמחשבה, בזה מתעוררים הם בדעתם לשוב אליו ולשרשם, שהוא אביהם. וזהו 'לב אבות על בנים', כי מה שנתעוררו לעלות לשרשם היה על ידי התעוררות אביהם במחשבתו. וביום הכיפורים שהוא זמן הוידי' והתשובה מתקיים 'ולב בנים אל אבותם', כי אז נעשה גם בהם עצמם התעוררות בלב, ושבים הם מעצמם אל אבותם ולשרשם.

כל תכלית המועדים והרגלים לגלות ולהעלות את כל חלקי האדם ולנתקו מן הרע

וזהו שמובא בתיקון"ז (בתיקון סט שם) ש'ראש השנה' הוא ענין הראש ואותיות י"ה, וכנגד הגבורה - כי אז עדיין לא נתגלו החסדים בלב לתקנו, ו'פסח' הוא ענין החסד ואותיות ו"ה - כי בפסח הפציע אורם של ישראל בעולם והחלו להיטהר כאשר לבעלה כמובא בזוהר אמור (דף צז ע"ב), ו'שבועות' כלול מראש השנה ופסח - וכנגד קו האמצע, כמובא כל זה בתיקון"ז שם.

ובכלליות השנה, הימים הנוראים הם כנגד ענין ה'ראש', ופסח הוא כנגד ענין ה'לב'. כי כל ענין מועדי הקודש הם בכדי להשיב את האדם להיות כבירה חדשה, ולהעלות את כל המעשים והטוב שלו, ולגלות את כל חלקי גופו, היינו שגם כל חלקי החולין שבו מתגלים כקדושה. וזהו שנאמר בשה"ש (ב, יב) "הניצנים נראו בארץ, עת הזמיר הגיע, וקול התור נשמע בארצנו", שפסח הפסוק נאמר על ימי ניסן כמו שפירש רש"י, ודרש רבי שמעון בהקדמת הזוהר (דף א ע"א) ש'הניצנים' הם 'מעשה בראשית', כי ה'מעשה', שהוא פסח וכנגד הלב, יוצא ונתקן מ'בראשית', שהוא ראש השנה.

וימים הנוראים שהם ראשית השנה, כוללים בתוכם את השנה כולה. כי ראש השנה הוא ענין תיקון הראש והדעת וכנגד אותיות י"ה כמובא בתיקון"ז (שם), ויום הכיפורים הוא תיקון הלב והטהרה כמו שנאמר בו (ויקרא טז, ל) "לפני ה' תטהרו", שזהו כנגד פסח, ובזה נתקן ועולה פלג גופו העליון וכנגד האות ו"ו, וסוכות ושמחת תורה הם כנגד תיקון ועליית הרגליים, וכפי שאנו רואים בכל ימי השמחה של חג הסוכות ובפרט בשמחת תורה שעולים הרגליים מעל הקרקע, כי אז עולה האדם מכל טומאה שבעולם גם ברגליו. כי שבועות הוא קבלת התורה מיראה - שיש בכח ה'מח' וה'לב' לקבלה, אבל ה'גוף' מקבל את התורה בשמחת תורה, כשגם ה'אברים' רוצים את התורה.

מראש השנה עד שמיני עצרת מאירה התורה מהדעת של האדם עד מקום רגליו

והראשית הוא ראש השנה, שהוא הראש והדעת וההתבוננות שתכלית הכל היא מלכות ה' ב"ה - שימלך הוא יתברך בכל העולם, וזהו כנגד אותיות י"ה, שהם כנגד בית המקדש כמובא במסכת עירובין (בדף יח ע"ב), ובזה נמשך התיקון והטהרה לכל ישראל, כי ראש השנה שהוא כנגד אותיות י"ה הוא כנגד הכהנים והלויים, וכמו שאמר הרע"א מהימנא בזוהר צו (דף כט ע"ב) שהכהנים הם כנגד האות יו"ד והלויים כנגד האות ה"י, ויום הכיפורים הוא כנגד תיקון ה'לב' שהוא ענין האות ו"ו ועם 'ישראל', שהם המעשה. וכאשר נתקנים כל ישראל והם מאירים במעשיהם, הם מגלים בזה את מלכות ה' ב"ה בכל העולם.

ולעולם צריך לתקן תחילה את הדעת והמחשבה, ואז יוכל לתקן את הלב והמעשה כראוי. ולכן אחר שהאירה התורה את 'דעת' האדם בראש השנה, שוב היא מאירה את ה'לב' ביום הכיפורים, וכאשר שב האדם בתשובה ותיקן את ליבו ביום הכיפורים, יש בכח תורתו להאיר ולהרים גם את 'גופו ואבריו' והמקומות הנמוכים שבו, שהם כנגד הרגליים, ואז נכלל כל גופו בענין 'בראשית' והמחשבה, שהיא הסוכה ואימא עילאה, וכן בד' המינים שהם כנגד ה'אברים', עד שבשמחת תורה עולה עם 'רגליו' מעל הקרקע, כי מאירה התורה עד למטה למקום האדם, ולכן אז הוא קבלת התורה בשמחה. וכיון שבפנימיות זהו מהות יום שמחת תורה להרים ולתקן את הרגליים, לכן התירו חז"ל לרקוד ולטפח אע"פ שהוא יום טוב כמובא בבית יוסף (בסימן שלט). וראשית התיקון נעוץ בראש השנה שאז מתחיל תיקון המחשבה והדעת, עד שבשמחת תורה

הנה ימים באים... והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע את דברי ה'.

עומדים אנו כעת בסיום עוד שנה מבורכת שזכינו לאורם של כתבי הקודש "משולחן שלמה" והעלון מתלמידי מו"ר "דורשי", וכן הקונטרסים והחבורות היוצאים מידי זמן ומועד הנושאים את דברי תורתו של

רבינו הגאון הינוקא הרב שלמה יהודה שליט"א,

ומטעימים מעט ומקצת ממעיין תורתו הרחבה של רבינו ממשך השנים.

וכפי שידוע, כבר אלפים רבים ברחבי הארץ והעולם זוכים ומתבשמים מתורה זכה זו, ות"ח רבים מקיימים בהם שיעורים תמידין כסדרן, בארץ ובחוצה לה, וכולם מעינים ואומרים כאחד אשר התחולל בהם מהפך עצום מעצם ההתוודעות לדברי הקודש החודרים לכל לב, ומפלסים דרך במים רבים ושיטפון העולם, לשכון בטח, ולפעול נחת רוח ושמחה לפני ה'.

על כן באנו כעת בבשורה - לקראת הכנס המיוחד לרכזי ונציגי המכון 'ים שלמה' - אשר כל החפץ לדבר ה' ואשר נשאו ליבו יוכל להצטרף למערך חלוקת העלון לשמש כרכז ולהאיר את אזור מגוריו בדברי הקודש מדי שבוע בשבוע.

ניתן להירשם במס' 053-3156131

נגיל ונשיש בזאת התורה
כי היא לנו עוז ואורה.

לרבים השואלים תפילות ימי ראש השנה עם רבינו הגאון הינוקא שליט"א
יתקיימו כבכל שנה בירושלים עיר הקודש
לפרטים: 054-843-4755

לבקשת רבים ניתן לשמוע בקו 'שיעורי הינוקא'
את השיעורים האחרונים ומאמר יומי.
מספר הקו 02-5-306-506
האזינו ותחי נפשכם

לציבור הקוראים היקר
הדפסת העלון כרוכה בהוצאות רבות, העלון יוצא בצמצום והביקוש עצום. ניתן לתרום בעמדות
נדירים פלוס לעמותת יד להועיל עבור 'משולחן שלמה', ולציין ההקדשה.
או בהעברה: בנק: מזרחי טפחות (20) סניף: 417 (גאולה) מס' חשבון: 521025
שם העמותה: 'יד להועיל' - עבור העלונים, ולציין את שם ההקדשה.
התרומה מוכרת לצרכי החזר מס (סעיף 46)